

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 11.

SZLOVÁK NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2015. május 11. 8:00

I. SZÖVEGÉRTÉS

Időtartam: 60 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Dôležité informácie

Pri riešení úlohy nie je povolené používať slovník, ani iné žiadne pomôcky.

Tomáš Baťa

Jeho priezvisko je synonymom pre topánky. Obuvnícke korene tohto slávneho výrobcu topánok siahajú až do 16. storočia. On sám sa narodil v roku 1874 do rodiny obuvníka Antonína. Spolu so starším bratom a sestrou zdedili lásku k rodinnému remeslu a mladý Tomáš sa už dokonca ako 16-ročný snažil vyrábať a predávať svoje prvé topánky na trhoviskách. Tradičné spôsoby výroby a predaja sa mu však neosvedčili, a tak sa v 18-tich rokoch osamostatnil od otca a spoločne s bratom a sestrou založili svoje vlastné podnikanie.

Začiatky podniku neboli ľahké, no už vtedy sa Tomáš vyznačoval priekopníckymi stratégiami. Zo začiatku firma zamestnávala okolo 10 zamestnancov, ktorí museli pracovať na pevnú pracovnú dobu. Za svoju prácu dostávali pravidelnú týždennú mzdu. Mladý Baťa si potrpel na disciplínu a pracovnú produktivitu. Aj napriek silnej pracovnej morálke a počiatočným úspechom ich topánok sa firma v roku 1895 dostala do dlhov a veritelia jej hrozili žalobami. Baťovi sa však podarilo dosiahnuť oddialenie splátok svojich dlhov. Keďže však bolo nutné vymyslieť plán na riešenie finančných problémov, Tomáš Baťa priniesol na trh dovtedy nevídanú novinku – plátenné topánky. Tie boli vďaka nízkonákladovej výrobe o polovicu lacnejšie a získali si priazeň nielen na domácom trhu, ale aj za hranicami.

Keď mladý Baťa získal prvú veľkú zákazku, rozhodol sa nakúpiť v Nemecku stroje a zautomatizovať výrobu. Pri ďalšom rozširovaní a zveľaďovaní firmy sa Baťa inšpiroval aj u Henryho Forda, priekopníka automobilového priemyslu. Počas svojich dvoch návštev v USA študoval okrem rozloženia strojov vo výrobných halách a technológie aj procesy výroby a manažment.

Osobitný prístup vyžadoval Baťa aj od svojich manažérov. Každý z nich musel ovládať prácu svojich podriadených a raz mesačne vyrobiť vlastnoručne aspoň jeden pár topánok. Novinkou v riadení podniku bol aj takzvaný „podiel na zisku“, ktorý mohla časť zamestnancov získať na základe produktivity ich oddelenia. Podobne to však bolo aj so stratou, čiže ak oddelenie nefungovalo ako malo, znášali zamestnanci aj straty. To ich motivovalo k vysokým výkonom. Filozofiou firmy Baťa boli lacné a kvalitné topánky, ktoré si získali popularitu aj vďaka skvelej reklame.

V roku 1910 už pre firmu pracovalo v domovskej fabrike v Zlíne viac ako 350 zamestnancov a pomaly začal byť problém s ich ubytovaním. A keďže nebol Tomáš Baťa orientovaný len na zisk, začal pre svojich robotníkov stavať tzv. Baťovské domčeky, ktoré dodnes tvoria značnú časť typickej architektúry mesta Zlín. Vizionársky podnikateľ však

neinvestoval len do ubytovania, ale aj do vzdelávania svojich ľudí. Prestíž si získala najmä Baťova škola práce, kde sa mladí ľudia vzdelávali metódou zážitkového učenia. Absolventi potom mali možnosť získať miesto v Baťovej firme.

Populárne sú aj tzv. „baťovské ceny“, ktoré sa vždy končili deviatkou a ktoré mali u kupujúceho navodiť pocit výhodnej a lacnejšej kúpy. Baťovské alebo skôr polovičné ceny sa spájajú aj s ďalšou krízou firmy. Tá nastala v povojnovom období, kedy firma prišla o veľké zákazky pre armádu. V sklade sa hromadili nepredané topánky Tomáš Baťa spravil radikálny krok a v čase krízy predával topánky s 50 % zľavou. Za tento ťah ho konkurencia vysmievala a predpovedala mu rýchly krach, no opak sa stal pravdou. Tomáš Baťa bol však nielen nesmierne šikovným a zodpovedným podnikateľom, ale bol aj nadšeným podporovateľom miestnej komunity. V roku 1923 sa uchádzal o funkciu starostu mesta Zlín, ktorý bezkonkurenčne vyhral.

V tom čase jeho firma ovládla viac ako polovicu československého exportu. Neskôr po rozšírení podnikania na ďalšie sféry hospodárstva a po založení dcérskych firiem v ďalších štátoch sa koncern zmenil na akciovú spoločnosť.

V júli v roku 1932 mal Tomáš Baťa cestovať na otvorenie ďalšej pobočky vo Švajčiarsku, no jeho cesta sa skončila ešte na firemnom letisku. Kvôli hustej hmle spolu s pilotom havarovali a obaja pri leteckom nešťastí v Otrokoviciach zahynuli.

V podnikateľskom úspechu Tomáša Baťu však dodnes pokračujú jeho potomkovia. V súčasnosti firma Baťa sídli v Kanade a naďalej šíri odkaz jej výnimočného zakladateľa.

(Text upravený podľa: <http://www.podnikajte.sk/podnikatelsky-zivot/>)

1. Odpovedajte na nasledujúce otázky:

- a) Ako často dostávali zamestnanci v Baťovom podniku výplatu?

.....

- b) Vďaka čomu boli plátenné topánky mimoriadne obľúbené?

.....

- c) Akú fyzickú prácu očakával Baťa od svojich manažérov?

.....

- d) Čo sú to Baťovské domčeky?

- e) Prečo sa končili „bat’ovské ceny“ vždy na deväť?

.....

- f) Akú hodnotu zastával Baťa v Zlíne?

6 bodov

2. Zistite, či sú tvrdenia uvedené v tabuľke pravdivé alebo nie? Vašu odpoveď označte znamienkom X.

Tvrdenia/vety	Správne tvrdenie	Nesprávne tvrdenie
a) Výroba obuvi v rodine Tomáša Baťu má niekoľkostoročnú tradíciu.		
b) Peniaze k založeniu samostatnej firmy mu poskytol otec.		
c) Prvá firma Tomáša Baťu v roku 1895 skrachovala.		
d) Všetci jeho zamestnanci dostávali podiel na zisku.		
e) V tzv. Baťovej škole sa učili deti jeho zamestnancov.		
f) Po skončení vojny mal plné sklady nepredaného tovaru.		
g) Počas hospodárskej krízy predával topánky podľa vzoru Henryho Forda s 50 % zľavou.		
h) Tomáš Baťa sa žiaľ nedožil svojich 60. narodenín.		

8 bodov

3. Pýtajte sa celými vetami na podčiarknuté slovné spojenia.

- a) Baťovi sa však podarilo dosiahnuť
- oddialenie splátok
- .

.....

- b) Plátenné topánky boli vďaka
- nízkonákladovej výrobe
- o polovicu lacnejšie.

.....

- c) „Podiel na zisku” motivoval zamestnancov k
- vysokému výkonu
- .

.....

- d) V povojnovom období firma prišla o
- veľké zákazky pre armádu
- .

.....

4 body

4. Vyhľadajte z textu slová, ktoré zodpovedajú nasledovným opisom:

- a) Miesto, kde sa v určenom čase realizuje predaj a nákup tovaru:

- b) Prijatá objednávka:

- c) Významnosť postavenia, vážnosť, dôstojnosť:

- d) Zníženie ceny:

- e) Kto z niekoho pochádza v priamej línii: dieťa, vnuk:

5 bodov

5. Ku každému z nasledovných slov vyhľadajte v *texte* odvodené slovo.

- a) výroba

- b) obuv

- c) rodina

- d) plátno

- e) dom

- f) byt

- g) polovica

- h) dcéra

4 body

6. Napište k slovám z textu jedno *přibovolené* synonymum.

- a) topánky
b) priazeň
c) mzda
d) komunita
e) export
f) zahynúť

3body	
-------	--

	Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Szövegértés	30	

javító tanár

Dátum:

	Elért pontszám egész számra kerekítve	Programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés		

javító tanár

jegyző

Dátum: Dátum:

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 11.

SZLOVÁK NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2015. május 11. 8:00

II. SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Dôležité informácie

Vyberte si **jednu** z troch nasledujúcich **literárnych tém** a napíšte slohovú prácu v rozsahu **asi 500 slov**.

Pri riešení úloh na tvorenie textu je povolené používať slovník slovenského pravopisu, jednojazyčný aj dvojjazyčný slovník, prípadne antológiu slovenskej literatúry.

II. Úlohy na tvorenie textu

1. PREDSTAVENIE LITERÁRNEHO DIELA

Ľudová symbolika ako vyjadrenie ľudského osudu v balade Janka Kráľa "Kvet"

Janko Kráľ: Kvet

Presadili kvietok z jari do jeseni,
keby jeseň ako jeseň, ale mráz studený.
Jaj, mamenko moja! Ľahký chodník z domu,
máš ma kedy za vdovca dať, nedaj ma nikomu.
Radšej budem priedom do smrti zmetávať,
ak' za vdovcom z okienečka na čel'ad' volávať.
Radšej po strniskách pôjdem za húskami,
ako by mala objímať bradáča s fúzami.
Pros, horekuj, žaluj, sypaj hrach do steny -
ach, škoda, Bože, mladosti! Môj venček zelený,
či som ho ukradla, či som ho dostala
na vode Váhu letiaci, keď som šaty prala?
Či na lúke našla, keď som húsky pásala?
Či ste ma za to chovali, aby len tak zhasla?
Skočil pes popod les, zbrechal po dedine -
Kde si, gazda? Otvor vráta veselej družine!
Už družina skáče pred vrátmi ozrutná -
matka dcéry sa spytuje: Čo si taká smutná?
Jaj, maminka moja! nežiaľ mi mladosti,
ale žiaľ mi, veľiký žiaľ tej vašej starosti.
Nežiaľ mi, že musím zakosíliť môj svet,
ale žiaľ mi, ako na mňa vy budete hľadiet'.
Nebolo vám hľadiet' na dom vybielený,
ale bolo vám pozerat' na veniec zelený.
Presadili kvietok z jari do jeseni,
keby jeseň ako jeseň, ale mráz studený.
Presadili kvietok zo slnca do tienu,
kvietok s bolesťou pozerá na horu zelenú.
Pozerá, pozerá, ak' schne, tak vyschýna:
Či sa všetko má veseliť, len ja nie jediná!
Neber si na srdce, moja drahá mati,
že ja musím v čiernej zemi za mladi ležati.
Neber si na srdce, nemohlo inak byť,
musela som v mladom veku v čiernej zemičke hniť.
Ty si nie príčina, ty si dobrá bola,
pomysli si, moje srdce: kto lósu odolá!

(Janko Kráľ: Kvet, úryvok. Antológia slovenskej literatúry, 1994, s. 89-90)

Pozorne si prečítajte celú baladu a zamyslite sa nad problematikou, ktorá je vytýčená v nadpise. Všímajte si ústredný konflikt príbehu a sledujte, ako ho autor umelecky rozvíja prostredníctvom ľudovej obraznosti (symboliky) a žánrových kritérií balady.

Žáner úlohy: INTERPRETÁCIA

2. AKTUÁLNE SPOLOČENSKÉ PROBLÉMY VO SVETLE LITERATÚRY

Chudoba ako závažný problém súčasnosti a jej zobrazovanie v slovenskej realistickej literatúre

Motto

"Ľudskú históriu by sme mohli nazvať aj "históriou chudoby". V celých dejinách chudoba ako sociálny jav sprevádzala jednotlivcov, ako aj celé sociálne skupiny. Chudobu možno chápať ako stav, v ktorom jedincovi chýbajú prostriedky na realizáciu vlastných potrieb. Chudoba (bieda, nerovnosť, bezmocnosť, núdza) je v súčasnosti považovaná za jeden z najväznejších problémov globalizovaného sveta. Chudoba je prítomná na celom svete, v Európe a v rámci nej aj v Maďarsku. Hospodárska kríza drasticky zvýšila počet ľudí, ktorí sa dostali pod hranicu chudoby alebo im toto riziko hrozí. Títo ľudia zápasia s nezamestnanosťou a so sociálnym vylúčením."

(Text upravený podľa: <http://prohuman.sk>)

"Nešla by ona od svojich, keby sa nebála, že ju potom viac nebudú volať do roboty, a z čoho vychová troje deti, a robotníčok, zvláštne cez zimu, hneď aj tri dostať miesto nej."

(J. G. Tajovský: *Horký chlieb*, úryvok. *Antológia slovenskej literatúry 1994*, s. 232.)

Pozorne si prečítajte uvedené citáty a zamyslite sa nad ich obsahom. Vyjadrite sa k problémom, ktoré sa v nich uvádzajú. Aktivizujte svoje vedomosti a osobné skúsenosti, pokúste sa o stručnú analýzu príčin, dôsledkov a prejavov chudoby súčasnosti. Uveďte príklady z vášho užšieho a širšieho prostredia. Nájdite súvislosti medzi dnešným stavom a obrazmi chudoby stvárnými slovenskými realistickými spisovateľmi.

Žáner úlohy: ESEJ

3. POSTOJ K AKTUÁLNYM OTÁZKAM

Študentská mobilita

Motto

"Kvalitné vzdelávanie a odborná príprava sú pre Európu, ak chce rozvíjať svoju znalostnú spoločnosť a byť konkurencieschopná v rámci svetového hospodárstva, nevyhnutné. O politike vzdelávania rozhodujú všetky členské štáty samostatne, na úrovni EU si však stanovujú spoločné ciele a vymieňajú si osvedčené postupy. EU financuje zo svojho rozpočtu množstvo programov, ktoré ponúkajú občanom Únie možnosť sa čo najlepšie postarať o svoj osobný rozvoj prostredníctvom štúdia, športu, odbornej prípravy alebo dobrovoľnej práce v iných krajinách."

(Text upravený podľa: <http://europa.eu/pol/educ/sk>)

Vychádzajte z uvedeného citátu a zamyslite sa nad tým, aký význam majú v ľudskom a vzdelanostnom raste vašej generácie medzinárodné projekty, projekty medzi susednými štátmi (Najmä spoločné projekty vašej školy so Slovenskom, ale aj s Rumunskom a Srbskom), ako aj projekty vypísané Európskou úniou.

Žáner úlohy: ESEJ

Podčiarknite tú úlohu, ktorú ste si vybrali!

Predstavenie literárneho diela**Aktuálne spoločenské problémy vo svetle literatúry****Postoj k aktuálnym otázkam**

5.....

10.....

15.....

20.....

25.....

30.....

35.....

40.....

45.....

50.....

55.....

60.....

65.....

70.....

75.....

80.....

85.....

90.....

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Szövegértés		30	
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség	30	
	szerkezet, felépítés	10	
	nyelvi minőség	30	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

javító tanár

Dátum:

		Elért pontszám egész számra kerekítve	Programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés			
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség		
	szerkezet, felépítés		
	nyelvi minőség		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: